

Naše nakladatelství Vám poskytuje druhé vydání příručky, v níž můžete najít užitečné a ucelené informace pro přípravu na maturitní zkoušku z českého jazyka nebo k přijímacím pohovorům na některou z vysokých škol. Otázky z literatury a jazyka jsou zpracovány zkušeným pedagogem. Doufáme, že Vás druhé ani vydání naší "Maturity" nezklame a poskytne Vám potřebnou pomoc.

vydavatel

OBSAH

LITERATURA

1. NEJSTARŠÍ LITERÁRNÍ PAMÁTKY LIDSTVA
- LITERATURA STAROVĚKU
2. STŘEDOVĚKÁ LITERATURA
3. HUMANISMUS A RENESANCE
4. BAROKO
5. KLASICISMUS, OSVÍCENSTVÍ, PREROMANTISMUS
6. ČESKÉ NÁRODNÍ OBROZENÍ
7. ROMANTISMUS
8. REALISMUS
9. GENERACE MÁJOVCŮ
10. ČESKÁ LITERATURA 70. A 80. LET 19. STOLETÍ
11. REALISMUS V ČESKÉ LITERATUŘE
80. A 90. LET 19. STOLETÍ
12. LITERÁRNÍ MODERNA
13. ČESKÁ MODERNA
14. ČESKÁ LITERATURA NA PŘELOMU 19. A 20. STOLETÍ
15. SVĚTOVÁ POEZIE V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ
16. PRÓZA PRVNÍ POLOVINY 20. STOLETÍ
17. ČESKÁ POEZIE PRVNÍ POLOVINY 20. STOLETÍ
18. ČESKÁ POEZIE 30. LET 20. STOLETÍ
19. ČESKÁ PRÓZA PRVNÍ POLOVINY 20. STOLETÍ - I.
20. ČESKÁ PRÓZA PRVNÍ POLOVINY 20. STOLETÍ - II.
21. ČESKÁ LITERATURA ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY
22. SVĚTOVÁ LITERATURA PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE
23. VÝVOJ ČESKÉ POEZIE V LETECH 1945-1968
24. ČESKÁ POEZIE 70. A 80. LET 20. STOLETÍ
25. ČESKÁ PRÓZA V LETECH 1945-1968
26. OFICIÁLNÍ ČESKÁ PRÓZA 70. A 80. LET 20. STOLETÍ
27. SAMIZDATOVÁ A EXILOVÁ PRÓZA
V LETECH 1968-1989
28. SOUČASNÁ ČESKÁ LITERATURA
29. VÝVOJ DRAMATU
30. LITERÁRNÍ KRITIKA
31. ZÁKLADY LITERÁRNÍ VĚDY

JAZYK

1. ZÁKLADY INFORMATIKY
2. TYPOLOGIE JAZYKŮ
3. VÝVOJ ČESKÉHO JAZYKA
4. VÝVOJ ČESKÉ JAZYKOVĚDY
5. JAZYKOVĚDA A JEJÍ DISCIPLÍNY
6. GRAFICKÁ STRÁNKA JAZYKA. HLAVNÍ PRINCIPY
ČESKÉHO PRAVOPISU
7. ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA. ČESKÁ ORTOEPIE
8. ČEŠTINA JAKO NÁRODNÍ JAZYK
9. JAZYK A MYŠLENÍ. JAZYKOVÁ KULTURA
10. NORMA A KODIFIKACE. VÝVOJOVÉ TENDENCE
SOUČASNÉ ČEŠTINY
11. LEXIKOLOGIE. TYPY SLOVNÍKŮ
12. ZÁKLADNÍ FORMY OBOHACOVÁNÍ SLOVNÍ ZÁSOPY
13. SLOHOVÉ ROZVRSTVENÍ SLOVNÍ ZÁSOPY
14. VÝZNAM SLOVA. ZMĚNY SLOVNÍHO VÝZNAMU
15. TVAROSLOVÍ JMEN, JEJICH GRAMATICKÉ
KATEGORIE
16. MLUVNICKÉ KATEGORIE SLOVES
17. NEOHEBNÉ SLOVNÍ DRUHY
18. SYNTAX VĚTY JEDNODUCHÉ
19. SYNTAX SOUVĚTÍ
20. ZVLÁŠTNOSTI VĚTNÉHO ČLENĚNÍ. ODCHYLKY
OD PRAVIDELNÉ VĚTNÉ STAVBY
21. POŘÁDEK SLOV, AKTUÁLNÍ ČLENĚNÍ VÝPOVEDI
22. PROSTĚ SDĚLOVACÍ STYLICKÉ POSTUPY
A ÚTVARY
23. STYL ADMINISTRATIVNÍ
24. VYPRAVOVÁNÍ
25. POPIS
26. CHARAKTERISTIKA
27. STYL ODBORNÝ
28. STYL PUBLICISTICKÝ

LITERATURA

1. NEJSTARŠÍ LITERÁRNÍ PAMÁTKY LIDSTVA - LITERATURA STAROVĚKU

A. Přední východ

Nejstarší kultury s písemně dochovanými texty:

Mezopotámie (asi 3500 př. n. l. až 538 př. n. l.) - písemnictví *sumerské* (jižní Mezopotámie od poloviny 4. tisíciletí př. n. l. do poč. 2. tisíciletí př. n. l., klínové písmo), *akkadské* (tamtéž, 2430-2200 př. n. l.), *babylónské* (1800-538 př. n. l., Chamurapiho zákoník), *asyrské* (950-612 př. n. l.). Dominantní literární památka - starobabylonský **Epos o Gilgamešovi** (asi 2000 let př. n. l.). Je znám především z novoasyrského kánonu z ninivské Aššurbannipalovy knihovny. Vznikl úpravou starších ústně šířených sumerských legend. Gilgameš - polomýtický sumerský král Uruku, ze dvou třetin bůh, z jedné třetiny člověk. 1. část - G. přátel-

ství s Enkiduem. 2. část (hlavní téma) - hledání smyslu existence lidí, marné hledání věčného života („*když bozi stvořili lidstvo, / smrt lidstvu dali v úděl, / život však do svých rukou vzali*“...). Zlomky - 330 veršů na 12 dochovaných tabulkách, vliv na evrop. kulturu - např. vyprávění o potopě světa.

V kulturním dosahu Sumerů vznikalo písemnictví fénické (2000-332 př. n. l.), chetitské (1800-1200 př. n. l.), ale zejména *židovské* (10. t. př. n. l.) i *perské* (od 550 př. n. l. po 331 př. n. l., náboženské texty zvané **Avesta** - autor patrně prorok **ZARATHUSTRA**).

Starý Egypt (3200-30 př. n. l.) využíval již od 4. tisíciletí př. n. l. obrázkového hieroglyfického písma (řec. *hieros* = svatý, *glyphen* = vzývat). Nejznámější text pochází z období Střední říše. Krátká autobiografická povídka s třemi písňovými vložkami - **Vlastní životopis Sinuhetův** (1950-1935 př. n. l., do podoby románu Egyptán Sinuhet zpracoval r. 1946 Fin

Mika Waltari). Tzv. *knihy mrtvých* (mystické náboženské texty) byly psány po stěnách hrobových komor. Kolem r. 1300 vznikly cykly milostných písní staroegyptských - vliv na starozákonní Píseň písní.

Orientální literatury (písemnictví evrop. kultury vzdálenějších asijských civilizací)

Indie - nejstarší literární památky indických Árijů. **Vědy** (*véd* = posvátné vědění) byly sepsány na základě původní ústní tradice cca v rozmezí let 1500 až 400 př. n. l. v archaické formě sanskrutu. Texty nejen náboženské a filozofické, ale též informující o stylu života Indů. Základ ind. mytologie - celkem 33 bohů, hlavní z nich Indra (analogie antického Dia). *Rgvéd* - nejstarší ze čtyř oddílů véd - soubor litaní, hymnů a nábož.-filozofických úvah. Nejmladší oddíl tvoří filozofické *Upanišády* - formulace karmanového zákona (vliv na vznik hinduismu). V okruhu hinduistického náboženského vlivu vznikl patrně nejrozsáhlejší epos světové literatury